

Position paper BPBI voor Rondetafel Schulden 12 februari 2018

Vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid van de Tweede Kamer

Op dit moment kent Nederland ongeveer 220.000 onderbewindgestelden¹. Het gaat bijna altijd om kwetsbare burgers die kampen met een psychische- of psychiatrische stoornis dan wel lage begaafdheid. Mensen die niet in staat zijn om zich op financieel vlak zelfstandig staande te kunnen houden. En daardoor bijzonder kwetsbaar zijn voor financiële misstappen, financieel misbruik of het krijgen van schulden. Ca. 60% van deze doelgroep² heeft dan ook, voordat zij onder bewind komen te staan, te maken met problematische schulden. Het gaat daarbij totaal om ca. 130.000 personen, wat feitelijk inhoudt dat ongeveer 25% van alle mensen die kampen met problematische schulden onder bewind gesteld zijn³. De beschermingsbewindvoerder is in die zin niet meer weg te denken als speler binnen de schuldhulpverlening.

Gezien de casuïstiek die wij dagelijks onder ogen krijgen is duidelijk dat de huidige aanpak van schulden niet volstaat. De groeiende problematiek en de toenemende complexiteit vraagt niet alleen om het bewandelen van nieuwe wegen en openstaan voor andere denkrichtingen, maar ook om het accepteren en investeren in alle professionals die burgers met financiële problematiek terzijde staan. Daar hoort, dat moge duidelijk zijn, ook de beschermingsbewindvoerder bij.

Wij geloven sterk in 'Samen Verder'⁴. Samen inzetten op de beste en meest passende dienstverlening aan de burger. Elkaar versterken in een meer krachtigere aanpak. Dit vraagt echter wel het een en ander van ons, van onze beleidsmakers en onze partners.

In dat kader willen wij u de volgende punten meegeven.

Vernauw de toegang tot de rechter niet vanwege een angst voor kosten en gemis aan zicht en grip op wie wordt toegelaten en wie uitstroomt

Toelichting: Toegang tot bewind wordt niet alleen geregeld in ons Burgerlijk Wetboek. Het VN verdrag inzake de rechten van personen met een handicap borgt voor de burgers met een beperking de inspanning van de overheid om passende maatregelen te nemen zodat zij zo zelfstandig mogelijk kunnen deelnemen aan het leven in de maatschappij. De financiële zorg en wettelijke vertegenwoordiging die de onderbewindstelling biedt, is zo'n passende maatregel. Hoewel Nederland op 14 juli 2016 het eerder genoemde VN verdrag heeft geratificeerd, is er momenteel getouwtrek over wie de toegang tot bewind bepaalt. Een strijd om de toegang, die basaal neerkomt op het gegeven dat het nu gemeenten teveel geld kost en zij onvoldoende grip ervaren op de instroom.

De inzet vanuit gemeenten op nog meer (bureaucratische) drempels voor de toegang tot bewind is niet de juiste wijze om tot een oplossing te komen voor de groeiende schuldenproblematiek in Nederland. Meer zicht op de instroom/uitstroom, meer samenwerking en een sluitende aanpak zijn op een effectievere en minder bureaucratische wijze te bewerkstelligen. Opereren vanuit onmacht – zoals hier – is een verkeerde basis, die gewoonlijk geen keuzes oplevert waarbij het belang van de burger met (dreigende) financiële problemen voorop staat. Bij de recent veelgehoorde oproep voor het bieden van een laagdrempelige, verstrekende schuldhulpverlening door gemeenten, met daarbij veel aandacht voor preventie, sluiten wij ons van harte aan.

¹ Jaarverslag Rechtspraak 2016

² Verdiepend onderzoek naar de groep onderbewindgestelden, Bureau Bartels, augustus 2015

³ Aantal schuldenbewinden afgezet tegen het aantal burgers met problematische schulden zoals opgenomen in het rapport 'Huishoudens in de rode cijfers 2015', Panteia

⁴ [Samen Verder](#) is een initiatief van BPBI en wordt ondersteund door het ministerie van SZW

Draag zorg voor een andere financiering voor de kosten van beschermingsbewind voor de burgers zonder draagkracht/ minima inkomen

Toelichting: De financiering loopt nu via de bijzondere bijstand. Deze financiering past bij een incidentele/tijdelijke (bijzondere) omstandigheid waarin een burger verkeert, bijvoorbeeld een noodzakelijke medische ingreep/eenmalige kosten in verband met een rechtszaak. De bekostiging van bewindvoering vanuit de bijzondere bijstand zou binnen deze logica passen, indien bij bewind sprake zou zijn van zo'n tijdelijke omstandigheid. Echter de onderbewindgestelden met een medische indicatie of diagnose bevinden zich veelal in een blijvende of steeds verder verslechterende situatie. Dan past financiering van deze groep onderbewindgestelden via de bijzondere bijstand niet en ligt het veel meer voor de hand dat bewind onderdeel vormt van de algehele zorgindicatie.

Investeer als Rijk in de verdere professionalisering van de beschermingsbewindvoerder

Toelichting: Zoals u mogelijk weet is beschermingsbewind een jonge professie. Na de introductie in 1982 en de nog maar recente wetwijziging in 2014, is niet geïnvesteerd in de beschermingsbewindvoerders en de ontwikkeling van hun vakmanschap. Gezien de veel ingrijpendere en vergaande positie van een beschermingsbewindvoerder in vergelijking met bijvoorbeeld een schuldhulpmaatje of een schuldhulpverlener is dit zeer bevreemdend. Hoewel de beschermingsbewindvoerder door de wetgever is geplaatst in het private domein, wordt zijn beloning wettelijk gereguleerd. In deze beloning zit geen ruimte voor zware investeringen in educatie. Behalve alleen maar in te zetten op regulering en controle, is een positieve prikkel om verder te professionaliseren (kennis en kunnen verder te ontwikkelen) zeker zeer welkom.

Versterk de positie van de beschermingsbewindvoerder als waardevolle partner binnen de schuldhulpverlening

Toelichting: Veel schuldeisers geven aan dat zij bereid zijn tot uitstel of een andere wijze van incasso zodra er beschermingsbewind is uitgesproken. Dit zou in het voordeel zijn van de burger die dan meer ruimte krijgt voor het op de rit krijgen van zijn leven. Echter schuldeisers weten veelal niet dat er een beschermingsbewind is uitgesproken, en beschermingsbewindvoerders hebben maar beperkt zicht op de schuldenpositie van een onderbewindgestelde, aangezien zij zijn aangewezen op de papieren en informatie die aanwezig is bij deze onderbewindgestelde. De wijze waarop geen enkele vorm van datakoppelingen momenteel mogelijk is (o.a. is de rechtspraak niet gerechtigd om op BSN-niveau te registreren en is ook het Curatele en Bewind register niet volledig en niet geschikt voor massabevraging), maakt dat de beschermingsbewindvoerder als niet-publieke overheidspartij vaak veroordeeld is tot het acteren puur op de aangetroffen informatie per individueel dossier. Zeker gezien de verder aangescherpte regels rondom privacy en de richtlijn van de minister rondom gebruik van DigiD door de beschermingsbewindvoerder⁵, maakt dit het werk van de beschermingsbewindvoerder onnodig omslachtig.

Daarbij is de beschermingsbewindvoerder wel bevoegd verklaard om schuld te bemiddelen (op basis van art. 48 WCK), maar zijn hem geen tools ter hand gesteld (zoals een breed moratorium, de afgifte van een 285-verklaring of een sluitende tarifiering op dit vlak) op basis waarvan hij deze bevoegdheid ook goed kan uitoefenen. Iets wat gezien de drempels die sommige gemeenten voor bepaalde doelgroepen opwerpen, wel een wenselijk alternatief vormt om zo de doorstroom richting een ander passend traject of WSNP op orde te krijgen.

⁵ [Antwoorden kamervragen](#) over het gebruik van DigiD door beschermingsbewindvoerders

Bied de beschermingsbewindvoerder meer ruimte om te werken aan financiële zelfredzaamheid en ondersteun dit ook juridisch

Toelichting: Eén van de doelen van een beschermingsbewind is, indien rechthebbende ertoe in staat is, te werken aan financiële zelfredzaamheid. In de wet en het daaruit voortvloeiende beleid (LOCVK&T) wordt niet duidelijk hoe deze zelfredzaamheid bevorderd moet worden. Gezien de tarief opbouw (het huidige tarief bevat 1 uur op jaarbasis voor de bevordering) mag worden geconcludeerd dat deze inspanning vrij marginaal dient te zijn. Dat strookt niet met de wensen van de samenleving en gemeentelijke praktijk. Verder is het praktisch gezien bijzonder lastig om een rechthebbende stapsgewijs zijn onderbewindstelling te laten afbouwen. Dit vraagt namelijk om een eigen bankrekening met eigen bevoegdheden die dan ook automatisch niet meer onder de regie van de beschermingsbewindvoerder vallen. De beperkte mogelijkheden om een onderbewindgestelde al afgebakende financiële verantwoordelijkheden te laten overpakken, maakt dat de branche in zijn algemeenheid sterk zoekende is naar wat er van haar verwacht wordt en in hoeverre zij hier aan kan voldoen.

Helaas zijn wij niet uitgenodigd voor de ronde tafel, maar wij zijn te allen tijde bereid bij de commissie een verdere toelichting te geven.

Hoogachtend,
Namens het BPBI

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'J.C. den Hartogh', with a stylized flourish at the end.

Mr. J.C. den Hartogh
Voorzitter